

Aluekehittämisen lainsäädännön uudistaminen 2021+

Informaatio- ja kuulemistilaisuus
12.9.2019

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Kuulemistilaisuus 12.9.2019

- Työn lähtökohdat, organisointi ja aikataulu
aluekehitysjohtaja Johanna Osenius
- Mistä on kyse ja mistä on tarkoitus säätää?
neuvotteleva virkamies Elina Isoksela
- Lakien alustavat muutostarpeet
 - EU-säädösten käsittelytilanne ja keskeisiä muutoksia,
neuvotteleva virkamies Jenni Hyvärinen
 - Uudistuksen tavoitteita ja keskeinen uudistettava sääntely,
neuvotteleva virkamies Tarja Reivonen
- Keskustelua ja kysymyksiä

Uudistuksen lähtökohdat ja organisointi

- Työskentelyn lähtökohtana hallitusohjelman linjaukset, EU-asetusehdotukset ohjelmakaudelle 2021–2027 sekä kansallisen aluekehittämisyjärjestelmän päivittäminen
- Lakityötä tukemaan TEM asettaa **valmisteluryhmän**, jossa edustettuina ovat keskeiset ministeriöt (VM, OKM, STM, LVM, MMM, SM, YM, TEM), maakuntien liitot, ELY-keskukset, suuret kaupungit, seutukaupungit sekä järjestöt (SAK, STTK, AKAVA, Yrittäjät, EK, Keskuskauppakamari, Kuntaliitto, Luonnonsuojeluliitto, MTK, SOSTE ry)
- Lakivalmistelua tukevat myös Koheesio2021+ ja sen alainen hallintojaosto.
- Valmisteluryhmä toimii Alueiden uudistumisen neuvottelukunnan alaisuudessa
- Valmisteluryhmä kuulee asiantuntijoita ja muita sidosryhmiä työn aikana

Uudistuksen tavoiteaikataulu

Virkavalmistelu alkoi syksyllä 2018

Lakivalmisteluryhmän työ alkoi 8/2019

Hallituksen esitys lausunnoille keväällä 2020

Hallituksen esityksen käsittely valtioneuvostossa
ja eduskuntakäsittely syksy 2020

Lait voimaan 1.1.2021, asetukset vuoden 2021
keväällä

Mistä on kyse?

- Uuden aluekehittämistä koskevan lainsäädännön valmistelu
- Tarve johtuu eräistä aluekehittämisyjärjestelmän uudistustarpeista sekä EU:n rakennerahastojen ohjelmakauden 2021–2027 sääntelyn edellyttämistä sääntelytarpeista
- Nykyinen lainsäädäntö kumotaan uusilla laeilla, mutta kumottavaa lainsäädäntöä sovelletaan kuluvan ohjelmakauden (2014–2020) hankkeisiin
- Uusi aluekehittämistä koskeva lainsäädäntö voimaan 1.1.2021. Sitä sovelletaan alueiden kehittämiseen voimaantulostaan alkaen ja EU:n rakennerahastojen (EAKR, ESR+, Interreg) ohjelmakauden 2021–2027 hankkeisiin
- Uuden lainsäädännön voimaantulon aikataulu tulee uuden ohjelmakauden aikataulusta

Kumottava aluekehittämistä koskeva lainsäädäntö

- Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastojen hallinnoinnista (ns. ALKE-hallintolaki, [7/2014](#))
- Laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta (ns. rahoituslaki, [8/2014](#))
- Näiden lakien nojalla annetut asetukset:
 - valtioneuvoston asetus alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista ([356/2014](#))
 - valtioneuvoston asetus alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta ([357/2014](#))
 - valtioneuvoston asetus rakennerahastoista osarahoitettavien kustannusten tukikelpoisuudesta ([358/2014](#))
- Laki ulkorajan ylittävstä yhteistyöstä (657/2015 ENI)
- Laki eurooppalaisesta alueellisen yhteistyön yhtymästä (1340/2015 EAYY)

Uuden lainsäädännön rakenteen lähtökohta

- Yksi hallituksen esitys, jossa kaksi lakia
- Kuten nykyisin, toinen uusista laeista koskisi alueiden kehittämistä ja rakennerahastotoiminnan hallinnointia ja toinen rahoitusta
- Uudet lait nimettäisiin nykyisin voimassa olevista riittävän erottuvalla tavalla
- Rauenneista maakuntauudistukseen liittyvistä hallituksen esityksistä (HE 35/2018 ja HE 93/2018) hyödynnetään joitakin aluekehittämisyjärjestelmää ja rahoitussäännöksiä koskevia osiota
- Uusien lakien nojalla annettaisiin uudet vastaavat valtioneuvoston asetukset täydentämään lakeja

Mistä säädetään, kun säädetään alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista?

- Aluekehittämisen tavoitteista
- Aluekehittämis- ja rakennerahastotehtäviä hoitavista viranomaisista ja niiden tehtävistä
- Aluekehittämisen ja rakennerahastojen ohjelmatyöstä ja sopimusmenettelystä
- Jäsenvaltioiden välisten rakennerahasto-ohjelmien hallinnoinnista sekä EU:n ulkorajat ylittävän yhteistyön hallinnoinnista
- Seurannasta, arvioinnista, aluejaoista ym.

Mistä säädetään, kun säädetään alueiden kehittämisen ja rakennerahastotoiminnan rahoituksesta?

- Viranomaisista, tuen saajista
- Tukimenettelyistä ja tukimuodoista
- Tukien myöntämisen edellytyksistä
- Tukien hakemus- ja maksatusmenettelyistä
- Tukien käytön valvonnasta, takaisinperinnästä ja muista jatkotoimenpiteistä
- Muutoksenhausta ym.

Koheesiopolitiikan asetusehdotukset 2021-2027

- Yleisasetusehdotus (CPR) - hallinnointia koskevat yhteiset säännöt seitsemälle rahastolle:
 - Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)
 - Euroopan sosiaalirahasto plus (ESR+)
 - Koheesiorahasto
 - Euroopan meri- ja kalatalousrahasto (EMKR)
 - Turvapaikka- ja maahanmuuttorahasto (AMIF)
 - Rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusväline (BMWI)
 - Sisäisen turvallisuuden rahasto (ISF)
- Asetusehdotus Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) ja koheesiorahastosta
- Asetusehdotus Euroopan Sosiaalirahasto Plussasta (ESR+)
- Asetusehdotus Euroopan aluekehitysrahastosta ja ulkoisista rahoitusvälineistä tuettavaa Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitetta (Interreg) koskevista erityissäännöksistä

Koheesiopolitiikan asetusehdotusten 2021- 2027 käsittelytilanne

- Suomen puheenjohtajuuskaudella pääpaino Euroopan parlamentin kanssa käytävissä trilogineuvotteluissa, jotka käynnistyvät arviolta lokakuun alkupuolella.
- Suomen tavoitteena keskittyminen ohjelmien nopean käynnistymisen kannalta keskeisiin kysymyksiin:
 - ✓ hallinto- ja valvontajärjestelmä;
 - ✓ ohjelmointi;
 - ✓ rahastokohtaisten asetusten (EAKR, ESR+, Interreg) osalta lähtökohtana ohjelmointia koskevat osat.

Keskeisiä EU-säädöksistä tulevia muutoksia ja painotuksia (1)

- Sääntelyn yhdenmukaistaminen rahastojen välillä, karsiminen ja selkeyttäminen
- Unionin yhteiset arvot ja oikeusvaltioperiaate
 - ✓ Esim. EU:n perusoikeuskirjan ja YK:n vammaisyleissopimuksen noudattamista koskevat ennakkoehdollisuudet (ns. mahdollistavat edellytykset)
- Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaate – enemmän vastuuta jäsenvaltioille
 - ✓ Laajempi tukeutumien kansallisiin hallinto- ja valvontajärjestelmiin
 - ✓ Kevennetyt ”suhteutetut järjestelyt” mahdollisia matalariskisille ohjelmille

Keskeisiä EU-säädöksistä tulevia muutoksia ja painotuksia (2)

- Hallinnollisen taakan vähentäminen
 - ✓ Yksinkertaistettujen kustannusmallien käytön laajentaminen
 - ✓ Tulosperusteisuus: Uusi ennalta määriteltäisiin ehtoihin / tuotoksiin / tuloksiin perustuva rahoitusmuoto
 - ✓ Rahoitusvälineitä koskevien säännösten virtaviivaistaminen
 - ✓ Tarkastusten määrän vähentäminen
 - ✓ Riskiperusteinen menojen varmentaminen

Uudistuksen tavoitteita

- Sääntelyn keventäminen
- Lakien rakenteen selkeyttäminen
- Aluekehittämisen yhteistyörakenteiden ja menettelytapojen päivittäminen
- Hallitusohjelman mukaisten painotusten huomioiminen (esim. alueiden kehittämisen tavoitteet)
- Tukimuotojen päivittäminen rakennerahasto-ohjelmasisältöjen pohjalta
- Tuensaajien ja viranomaisten hallinnollisen taakan vähentäminen

Keskeinen uudistettava sääntely 1

- Alueiden kehittämisen määritelmä ja tavoitteet
- Maakuntien liittojen tehtävien selkeyttäminen
- Maakuntien liittojen yhteistoiminta
- Aluekehittämiskeskustelut
 - aluekehityksen tilannekuva ja sen ylläpito
 - kytkentä aluekehittämispäätökseen ja sen seurantaan
- Ohjelmaperusteisuus
 - maakuntaohjelman sisältö ja merkitys (vrt. sopimuksellisuus)
 - erityisohjelmat
 - rakennerahasto-ohjelmat
- Sopimuksellisuus / Sopimusmenettelyt
 - sopimusmenettelyt erilaisten alue- ja kaupunkityyppien kanssa (eri välineet erityyppisillä alueilla)
- Alue- ja rakennerahastopolitiikan neuvottelukunta > Alueiden uudistumisen neuvottelukunta

Keskeinen uudistettava sääntely 2

- Vastuuviranomaiset ja niiden tehtävät
- Seurantakomiteat ja sihteeristöt (RR)
- Euroopan alueellisen yhteistyön (Interreg) ohjelmien hallinnointi
- Tuen myöntämisen ja maksamisen periaatteet, käytettävät tukimuodot sekä sovellettavat valtiontukisäännöt ja de minimis -tuki
- Hyväksyttävät kustannukset
- Tulot ja yksityinen rahoitus
- Kustannusmallien käytön laajentaminen (RR)
- Tuotos- ja tulosperusteiset mallit (RR)
- Muutoksenhaun menettelyt

Lainsäädäntöhankkeen viestinnästä

- Tavoitteena tiedottaa valmistelun käynnistymisestä ja etenemisestä sekä osallistaa sidosryhmiä valmisteluun
 - Hankeikkuna:
<https://hankeikkuna.vnv.fi/app#/lainsaadanto/38784/kuvaukset>
 - Kuulemistilaisuuksia esimerkiksi lausuntokierroksen alkaessa kevät 2020
 - Tiedotteet: <https://tem.fi/ajankohtaista>
 - Twitter
 - Valmisteluun osallistuvien tahojen omien verkostojen kautta tapahtuva viestintä

Keskustelua ja kysymyksiä

- Mitä toiveita on uudistuksen sisällön ja tavoitteiden suhteen?
- Minkälaista vuorovaikutusta uudistuksen aikana toivotaan?
 - Esimerkiksi laeittain, teemoittain tms.
 - Mitä kanavia halutaan käyttää? Esimerkiksi some, työpajat, otakantaa jne.?

Kiitos!